



Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2014. gada 10. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Preču zīmes — Direktīva 2008/95/EK — 2. un 3. pants — Apzīmējumi, kas var būt preču zīme — Atšķirtspēja — Flagmaņveikala (“flagship store”) iekārtojuma dizaina attēlojums — Preču zīmes reģistrācija attiecībā uz “pakalpojumiem” saistībā ar precēm, kuras pārdod šādā veikalā

Lieta C-421/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundespatentgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 8. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 24. jūlijā, tiesvedībā

Apple Inc.

pret

Deutsches Patent- und Markenamt .

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), tiesneši K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], A. O’Kīfs [*A. Ó Caoimh*], K. Toadere [*C. Toader*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 30. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Apple Inc.* vārdā – *V. Schmitz-Fohrmann* un *A. Ruge, Rechtsanwälte*,

— Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *F.-X. Bréchet*, pārstāvji,

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

— Eiropas Komisijas vārdā – *F. W. Bulst* un *E. Montaguti*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīvas 2008/95/EK, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV L 299, 25. lpp., un labojums – OV 2009, L 11, 86. lpp.), 2. un 3. pantu.
- 2 Šis lūgums ir ticis izteikts tiesvedībā starp *Apple Inc.* (turpmāk tekstā – “*Apple*”) un *Deutsches Patent- und Markenamt* (Vācijas patentu un preču zīmju birojs, turpmāk tekstā – “*DPMA*”) par pēdējā minētā noraidīto preču zīmes reģistrācijas pieteikumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2008/95 2. pantā ir noteikts:

“Preču zīme var sastāvēt no jebkuriem apzīmējumiem, ko var attēlot grafiski, jo īpaši no vārdiem, ieskaitot personu vārdus, zīmējumiem, burtiem, cipariem, preču vai to iepakojuma formas, ar nosacījumu, ka šādi apzīmējumi spēj parādīt atšķirību viena uzņēmuma precēm vai pakalpojumiem no citu uzņēmumu precēm vai pakalpojumiem.”

- 4 Šīs direktīvas 3. panta 1. punkts paredz:

“Neregistrē vai pierēģistrēšanas gadījumā pasludina par spēkā neesošiem:

[..]

- b) preču zīmes, kam nav nekādas atšķirtspējas;
- c) preču zīmes, kas sastāv tikai no apzīmējumiem vai norādēm, kuri var noderēt tirdzniecībā, lai apzīmētu preču veidu, kvalitāti, daudzumu, paredzēto nolūku, vērtību, ģeogrāfisko izcelsmi vai preču ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas laiku, vai citas preču raksturīgas pazīmes;
- d) preču zīmes, kas sastāv tikai no apzīmējumiem vai norādēm, kuras ir kļuvušas par ierastām pašreizējā valodā vai tirdzniecības *bona fide* un ieviestajā praksē;
- e) apzīmējumus, kas sastāv tikai no:
 - i) formas, kas izriet no pašu preču īpašībām;
 - ii) preču formas, kura vajadzīga tehniska rezultāta iegūšanai;
 - iii) formas, kas piešķir precēm reālu vērtību;

[..].”

- 5 Direktīvas 2008/95 2. un 3. panta teksts atbilst Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvai 89/104/EEK, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 1989, L 40, 1. lpp.), kas sākot ar 2008. gada 28. novembri tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2008/95.

Vācijas tiesības

- 6 1994. gada 25. oktobra Likuma par preču zīmju un citu atšķirtspējīgu apzīmējumu aizsardzību (*Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichen, BGBl. 1994 I, 3082. lpp.*; turpmāk tekstā – “*Markengesetz*”) 3. panta 1. punkts būtībā atbilst Direktīvas 2008/95 2. pantam. Šī paša 3. panta 2. punktā ir noteikts:

“Preču zīmes aizsardzība nav attiecināma uz apzīmējumiem, kuri sastāv tikai no formas,

1. kuru nosaka preces veids pats
2. kura nepieciešama tehniskā rezultāta sasniegšanai vai
3. kas precei piešķir īpašu vērtību.”

- 7 Minētā likuma 8. pantā ir noteikts:

“(1) Neregistrē apzīmējumus, kas aizsargājami kā preču zīmes 3. panta nozīmē, bet ko nevar attēlot grafiski.

(2) Neregistrē preču zīmes,

1. kas precēm vai pakalpojumiem nepiešķir nekādu atšķirtspēju,
2. kas sastāv tikai no apzīmējuma vai norādes, kas tirdzniecībā var kalpot, lai norādītu veidu, kvalitāti, daudzumu, paredzēto nolūku, vērtību, preču ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas ģeogrāfisko izcelsmi vai laiku un citas preču un pakalpojumu īpašības.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 8 2010. gada 10. novembrī *United States Patent and Trademark Office* (Savienoto Valstu patentu un preču zīmju birojs) reģistrēja *Apple* trīsdimensiju preču zīmi, kas ietver daudzkrāsainu (tostarp tēraudpelēku un gaiši brūnu) flagmaņveikalu (“flagship stores”) attēlu pakalpojumiem, kuri ietilpst 35. klasē atbilstoši Nicas Nolīgumam par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju preču zīmju reģistrācijas vajadzībām, kas pieņemts Nicas diplomātiskajā konferencē 1957. gada 15. jūnijā, pēdējo reizi pārskatīts Ženēvā 1977. gada 13. maijā un kurā grozījumi izdarīti 1979. gada 28. septembrī (*Recueil des traités des Nations unies*, 1154. sējums, Nr. I-18200, 89. lpp.; turpmāk tekstā – “Nicas nolīgums”), proti, “mazumtirdzniecības pakalpojumi datoru, datoru perifēro iekārtu, mobilo telefonu, plaša patēriņa elektronikas un aksesuāru un ar to saistītu preču demonstrāciju jomā”.

- 9 Minētais attēlojums, ko *Apple* apraksta kā “mazumtirdzniecības veikala oriģinālo noformējumu un iekārtojumu”, ir šāds:



- 10 Pēc tam *Apple* šīs preču zīmes aizsardzību paplašināja atbilstoši 1891. gada 14. aprīļa Madrides Nolikumam par preču zīmju starptautisku reģistrāciju, kas pēdējoreiz grozīts 1979. gada 28. septembrī (*Recueil des traités des Nations unies*, 828. sēj., Nr. I-11852, 390. lpp.). Šo paplašinājumu dažās valstīs akceptēja, tomēr citās tas tika noraidīts.
- 11 DPMA 2013. gada 24. janvārī noraidīja minētās starptautiskās trīsdimensiju preču zīmes (IR 1060321) aizsardzības attiecināšanu uz Vācijas teritoriju, pamatojot, ka kāda uzņēmuma ražoto preču pārdošanai paredzēto telpu attēlojums ir vienīgi būtisks šī uzņēmuma tirdzniecības aspekts. Kaut arī patērētājs, protams, šo telpu iekārtojumu var uztvert kā norādi uz preču kategoriju un vērtību, tas tomēr šo iekārtojumu neuztvers kā norādi uz šo preču izcelsmi. Turklāt šajā lietā attēlotā telpa pietiekami neatšķiras no pārējo elektropreču ražotāju veikaliem.
- 12 Šo lēmumu par atteikumu *Apple* pārsūdzēja DPMA.
- 13 Šī tiesa uzskata, ka šī sprieduma 9. punktā ietvertajam trīsdimensiju preču zīmē attēlotajam iekārtojumam ir īpašības, kas to atšķir no parastajiem tirdzniecības vietu iekārtojumiem šajā saimnieciskajā nozarē.
- 14 Tomēr *Bundespatentgericht*, uzskatīdama, ka tajā izskatāmajā lietā ir vēl būtiskāki preču zīmju tiesību jautājumi, nolēma apturēt tiesvedību un vērsties Tiesā ar šādiem prejudiciāliem jautājumiem:
- “1) Vai Direktīvas [2008/95] 2. pants ir interpretējams tādējādi, ka “[preču] iepakojumam” paredzētā aizsardzības iespēja attiecas arī uz noformējumu, kas ietver pakalpojumu?
- 2) Vai Direktīvas [2008/95] 2. pants un 3. panta 1. punkts ir interpretējami tādējādi, ka apzīmējumu, kas attēlo noformējumu, kurš ietver pakalpojumu, ir iespējams reģistrēt kā preču zīmi?
- 3) Vai Direktīvas [2008/95] 2. pants ir interpretējams tādējādi, ka grafiskās attēlojamības prasība ir izpildīta tikai ar attēlojumu zīmējumā vai ar papildinājumiem, kā, piemēram, iepakojuma aprakstu vai absolūtu izmēru specifikāciju metriskajā sistēmā vai proporciju norādēm?

- 4) Vai Direktīvas [2008/95] 2. pants ir interpretējams tādējādi, ka mazumtirdzniecības pakalpojumu preču zīmes aizsardzība attiecas arī uz mazumtirgotāja paša ražotajām precēm?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo līdz trešo jautājumu

- 15 Vispirms jāprecizē, kā izriet arī iesniedzējtiesas nolēmuma, ka pirmajos divos jautājumos izmantotā frāze “noformējums, kas ietver pakalpojumu” norāda uz apstākli, ka *Apple* lūdz kā preču zīmi reģistrēt apzīmējumu, kas ietver tā flagmaņveikalu attēlojumu saistībā ar pakalpojumiem, kuri, kā tas norādījis, ietilpst Nicas nolīguma 35. klasē un ietver dažādus pakalpojumus, kuru mērķis ir panākt, lai patērētājs pirktu tā preces.
- 16 Tādēļ ar pirmo līdz trešo jautājumu, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/95 2. un 3. pants ir interpretējami tādējādi, ka tirdzniecības telpas attēlojumu, kas ietver tikai zīmējumu bez izmēru un proporciju norādēm, var reģistrēt kā preču zīmi attiecībā uz pakalpojumiem, kuri savukārt sastāv no dažādiem pakalpojumiem, kuru mērķis ir panākt, lai patērētājs pirktu reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja preces, un vai apstiprinošas atbildes gadījumā šāds “noformējums, kas ietver pakalpojumu” ir pielīdzināms “iepakojumam”.
- 17 Iesākumā jāatgādina, ka, lai Direktīvas 2008/95 2. panta nozīmē veidotu preču zīmi, ikviena pieteikuma priekšmetam ir jāatbilst trim nosacījumiem. Pirmkārt, tam ir jāveido apzīmējums. Otrkārt, ir jābūt iespējai šo apzīmējumu attēlot grafiski. Treškārt, šim apzīmējumam jāspēj parādīt atšķirību starp viena uzņēmuma “precēm” vai “pakalpojumiem” un citu uzņēmumu precēm vai pakalpojumiem (attiecībā uz Direktīvas 89/104 2. pantu skat. spriedumus *Libertel*, C-104/01, EU:C:2003:244, 23. punkts; *Heidelberger Bauchemie*, C-49/02, EU:C:2004:384, 22. punkts, un *Dyson*, C-321/03, EU:C:2007:51, 28. punkts).
- 18 No Direktīvas 2008/95 2. panta viennozīmīgi izriet, ka zīmējumi ietilpst grafiski attēlojamu apzīmējumu kategorijā.
- 19 No tā izriet, ka tāds attēlojums, kāds aplūkots pamatlietā, kurā, izmantojot vienlaidu līniju, kontūru un formu kopumu, atspoguļots tirdzniecības telpas iekārtojums, var veidot preču zīmi, kura var atšķirt viena uzņēmuma preces un pakalpojumus no citu uzņēmumu precēm un pakalpojumiem. Līdz ar to šāds attēlojums atbilst iepriekš šī sprieduma 17. punktā atgādinātajam pirmajam un otrajam nosacījumam, un nav nozīmes faktam, ka zīmējumā nav norādīti nedz tajā attēlotās telpas izmēri un proporcijas, kā arī nav jāpārbauda, vai šāds zīmējums kā “noformējums, kas ietver pakalpojumu” ir pielīdzināms “iepakojumam” Direktīvas 2008/95 2. panta izpratnē.
- 20 Tirdzniecības telpas attēlojums zīmējumā var arī atšķirt viena uzņēmuma preces un pakalpojumus no citu uzņēmumu precēm un pakalpojumiem un šādi izpildīt šī sprieduma 17. punktā atgādināto trešo nosacījumu. Šai ziņā pietiek piebilst, ka nevar izslēgt, ka šādā apzīmējumā attēlots tirdzniecības telpas iekārtojums ļauj identificēt preces vai pakalpojumus, attiecībā uz kuriem tiek lūgta reģistrācija, kā konkrēta uzņēmuma preces un pakalpojumus. Kā norādījusi arī Francijas valdība un Komisija, šādi tas ir gadījumā, kad attēlotais iekārtojums ievērojami atšķiras no attiecīgajā ekonomikas nozarē pieņemtā vai pierastā (skat. pēc analogijas attiecībā uz apzīmējumiem, kurus veido preces attēls, spriedumus *Storck/ITSB*, C-25/05 P, EU:C:2006:422, 28. punkts, un *Vuitton Malletier/ITSB*, C-97/12 P, EU:C:2014:324, 52. punkts).
- 21 Tomēr vispārējā apzīmējuma spēja veidot preču zīmi Direktīvas 2008/95 2. panta izpratnē nenozīmē, ka šim apzīmējumam obligāti piemīt atšķirtspēja saistībā ar precēm vai pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem ir iesniegts reģistrācijas pieteikums, šīs direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē

(attiecībā uz Padomes 1993. gada 20. decembra Regulas (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi (OV 1994, L 11, 1. lpp.) 4. un 7. punktu, kuru saturs atbilst Direktīvas 2008/95 2. un 3. pantam, skat. spriedumu *Henkel/ITSB*, C-456/01 P un C-457/01 P, EU:C:2004:258, 32. punkts, kā arī spriedumu *ITSB/BORCO-Marken-Import Matthiesen*, C-265/09 P, EU:C:2010:508, 29. punkts).

- 22 Šī atšķirtspēja ir jāpārbauda, ņemot vērā, pirmkārt, preces vai pakalpojumus, attiecībā uz kuriem pieteikta reģistrācija, un, otrkārt, to, kā apzīmējumu uztver konkrētā sabiedrības daļa, kas ir samērā informēti, uzmanīgi un apdomīgi šo preču vai pakalpojumu vidusmēra patērētāji (skat. it īpaši spriedumu *Linde u.c.*, no C-53/01 līdz C-55/01, EU:C:2003:206, 41. punkts; spriedumu *Koninklijke KPN Nederland*, C-363/99, EU:C:2004:86, 34. punkts, un spriedumu *ITSB/BORCO-Marken-Import Matthiesen*, EU:C:2010:508, 32. un 35. punkts).
- 23 Tieši ar šo pārbaudi kompetentajai iestādei ir jānosaka, vai apzīmējums ir vai nav aprakstošs attiecībā uz attiecīgo preču vai pakalpojumu īpašībām Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē un vai tam nepiemīt citi 3. pantā minēti atteikuma pamati (spriedums *Koninklijke KPN Nederland*, EU:C:2004:86, 31. un 32. punkts).
- 24 Izņemot minētās direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu, kurš attiecas vienīgi uz apzīmējumiem, kas sastāv no formas, kuru tiek lūgts reģistrēt attiecībā uz precī, un kas līdz ar to uz pamatlietu neattiecas, 3. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkta normās apzīmējumu kategorijas nav konkrēti nodalītas (šai ziņā skat. spriedumu *Linde u.c.*, EU:C:2003:206, 42. un 43. punkts). No tā izriet, ka vērtēšanas kritēriji, kuri kompetentajai iestādei būtu jāizmanto, piemērojot pēdējās minētās normas apzīmējumiem, kuri sastāv no tirdzniecības telpas iekārtojuma zīmējuma, neatšķiras no kritērijiem, kas izmantojami attiecībā uz citiem apzīmējumu veidiem.
- 25 Visbeidzot, attiecībā uz jautājumu, kas arī ir svarīgs strīda atrisināšanai un kas pēc Tiesas mutvārdos uzdota jautājuma tika apspriests tiesas sēdē, proti, vai pakalpojumi, kuru mērķis ir panākt, lai patērētājs pirktu reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja preces, ir uzskatāmi par “pakalpojumiem” Direktīvas 2008/95 2. panta izpratnē, attiecībā uz kuriem kā preču zīmi var reģistrēt tādu apzīmējumu, kāds aplūkots pamatlietā, *Apple* norāda, ka tas tā ir, atsaukdamies uz apstākli, ka Tiesa jau ir nošķīrusi preču pārdošanu, no vienas puses, un pakalpojumus, kuri ietilpst “pakalpojumos”, kuru mērķis ir šīs pārdošanas īstenošana, no otras puses (spriedums *Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte*, C-418/02, EU:C:2005:425, 34. un 35. punkts). Komisija turpretim uzskata, ka šī judikatūra nav attiecināma uz tādu situāciju, kāda ir pamatlietā, kad šo pakalpojumu vienīgais mērķis ir mudināt patērētājus iegādāties reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja paša ražotās preces.
- 26 Šai ziņā jāuzskata, ka, ja tam nav pretrunā neviens no Direktīvā 2008/95 minētajiem reģistrācijas atteikuma iemesliem, tad tāds apzīmējums, kurā attēlots preču ražotāja flagmaņveikalu iekārtojums, var tikt reģistrēts ne vien attiecībā uz šīm precēm, bet arī attiecībā uz pakalpojumiem, kuri ietilpst kādā no Nicas nolīguma klasēm attiecībā uz pakalpojumiem, ja šie pakalpojumi nav minēto preču tirdzniecības neatņemama sastāvdaļa. Atsevišķi pakalpojumi, kā tie, kurus *Apple* minējis reģistrācijas pieteikumā un paskaidrojis tiesas sēdē, kuru mērķis šādos veikalos ir veikt tajos izstādīto preču demonstrāciju, rīkojot seminārus, var arī paši būt “pakalpojuma” jēdzienā ietilpstoši pakalpojumi par atlīdzību.
- 27 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo līdz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/95 2. un 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka preču tirdzniecības telpas attēlojumu, kas ietver tikai zīmējumu bez izmēru un proporciju norādēm, var reģistrēt kā preču zīmi attiecībā uz pakalpojumiem, kuri ir saistīti ar šīm precēm, tomēr nav to tirdzniecības būtiska sastāvdaļa, ar nosacījumu, ka šis apzīmējums spēj parādīt atšķirību starp reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja precēm un citu uzņēmumu ražojumiem un ka nav konstatēts neviens no minētajā direktīvā ietvertajiem atteikuma iemesliem.

Par ceturto jautājumu

- 28 Kā izriet no šī sprieduma 26. un 27. punkta, ar Direktīvu 2008/95 netiek izslēgta preču zīmes reģistrācija attiecībā uz pakalpojumiem, kas saistīti ar reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja ražotajām precēm.
- 29 Jautājums, kāda ir šādas preču zīmes aizsardzības joma, savukārt, kā norādījuši *Apple* un Komisija, neattiecas uz pamatlīetas priekšmetu, jo tā ir vienīgi par *DPMA* atteikumu reģistrēt kā preču zīmi šī sprieduma 9. punktā attēloto apzīmējumu.
- 30 Līdz ar to saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, atbilstoši kurai valsts tiesas iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jānoraida, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlīetas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu (skat. it īpaši spriedumu *Cipolla* u.c., C-94/04 un C-202/04, EU:C:2006:758, 25. punkts, kā arī *Jakubowska*, C-225/09, EU:C:2010:729, 28. punkts), ceturtais jautājums ir atzīstams par nepieņemamu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 31 Attiecībā uz pamatlīetas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīvas 2008/95/EK, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, 2. un 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka preču tirdzniecības telpas attēlojumu, kas ietver tikai zīmējumu bez izmēru un proporciju norādēm, var reģistrēt kā preču zīmi attiecībā uz pakalpojumiem, kuri ir saistīti ar šīm precēm, tomēr nav to tirdzniecības būtiska sastāvdaļa, ar nosacījumu, ka šis apzīmējums spēj parādīt atšķirību starp reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja precēm un citu uzņēmumu ražojumiem un ka nav konstatēts neviens no minētajā direktīvā ietvertajiem atteikuma iemesliem.

[Paraksti]